

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#**MİLLİ
TEKNOLOJİ
HAMLESİ**

BEBKA[®]
Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

SARICAKAYA İLÇE RAPORU

bebka.org.tr

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA)
Eskişehir Yatırım Destek Ofisi

Ertuğrulgazi Mh. Damllalar Sk. No: 28
Zeno İş Merkezi Kat/4 Daire/27 BEBKA
Tepebaşı / Eskişehir
Telefon: 0224 211 13 27 / 2000
Faks: 0224 231 31 24
Web: www.investeskisehir.gov.tr

Hazırlayanlar

Güliz ÜNAL, Koordinatör, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Burak Canbulat, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Fatih Aydın, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Nigah Tunca, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Seyfettin KACIR, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi

© BEBKA tarafından hazırlanmış ve yayımlanmıştır.
Özel ve tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve satılamaz.
Kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA)
2023

RAPORUN KAPSAMI

Bu rapor, kalkınma göstergelerinin ilçe düzeyinde takibi amacıyla Eskişehir ili Sarıcakaya ilçesine ilişkin doğal, sosyal ve ekonomik bileşenler yönünden değerlendirmeleri kapsamakta olup; ilçe, il ve bölge düzeyinde yürütülecek araştırma, analiz, strateji ve planlama çalışmalarına bütüncül bir kaynak oluşturması ve Ajans desteklerini yönlendirmesi amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yararlanıcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak karar veren şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'na aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya taksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

YÖNETİCİ ÖZETİ

TR41 bölgesi; sanayi alanındaki yüksek gücü ve kapasitesinin yanı sıra, orman ve su varlıkları, bitki örtüsü ve tarımsal çeşitlilik ile birlikte tarihi ve kültürel değerler bakımından da önemli bir potansiyele sahiptir. Kırsalda tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ek olarak, çıkan ürünlerin işlenmesi, marka-tescil faaliyetleri, eko-turizm, kentten kıra dönüş gibi birçok çalışma ile turizm tanıtımında bölge zenginlikleri doğrultusunda kültür, doğa, tarih, sağlık alanlarında faaliyetler bölgemizde aktif şekilde yürütülmektedir.

Kırsal kalkınma alanında öncelikli ihtiyaç alanlarının tespitine yönelik çalışmalar yapılması, yerel değerlerin yaşatılması amacıyla marka ve ticari değeri olabilecek ürünlerin kapasite geliştirici faaliyetlerle üretiminin desteklenmesi, kırsalda yenilikçi uygulamaların yaygınlaştırılması ve verimliliğin artırılması, kırsal kalkınma ve turizm alanlarında ortak çalışma, iş birliği ve girişimcilik kültürünün geliştirilmesi, bölgenin kırsal değerleri ve turizm potansiyeli odağında markalaşmasının sağlanması, marka değerlerinin tanınırlığının artırılması ile bölgeye nitelikli ziyaretçi ve yatırımcı çekilmesi, turizmde ürün ve hizmet çeşitliliğinin sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde planlanması, yaygınlaştırılması ve tanıtılması, kırsalda üretilen tarımsal ve geleneksel ürünlerin katma değerinin ve pazarlama imkânlarının artırılması amacıyla bölgede gerçekleştirilen çalışmalara katkı sağlaması için BEBKA tarafından, Eskişehir merkez ilçeler hariç 12 ilçenin müdürlükleri, kaymakamlıkları, belediyeleri, üretici birlik/kooperatifleri, meslek odaları gibi birçok kurum/kuruluşla görüşmeler gerçekleştirilerek ve veri araştırması yapılarak ilçelerin mevcut durumunu, ihtiyaç ve potansiyel yatırım konuları ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
1. TARİH.....	1
2. İDARİ YAPI.....	1
3. DOĞAL YAPI.....	2
3.1. İklim.....	2
3.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı.....	3
3.2.1. Bitki Örtüsü.....	3
3.2.2. Arazi Kullanımı.....	3
3.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları.....	3
3.3.1. Jeotermal Kaynaklar.....	3
3.3.2. Maden Rezervleri.....	3
4. SOSYAL YAPI.....	4
4.1. Nüfus ve Demografik Yapı.....	4
4.2. Gelişmişlik Düzeyi (SEGE).....	5
4.3. Eğitim.....	5
4.4. Sağlık.....	6
5. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI.....	6
6. ALTYAPI.....	7
6.1. Elektrik.....	7
7. EKONOMİK YAPI.....	7
7.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı.....	7
7.2. Tarım ve Hayvancılık.....	8
7.3. Sanayi.....	13
8. GZFT (GÜÇLÜ, ZAYIF, FIRSAT VE TEHDİT) ANALİZİ.....	15
SONUÇ.....	16
KAYNAKÇA.....	17

TABLolar

Tablo 1	Sarıcakaya İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları.....	4
Tablo 2.	Sosyoekonomik Gelişmişlik (SEGE) Sıralaması (2022).....	5
Tablo 3.	Sarıcakaya İlçesi Eğitim Verileri (2016-2020).....	6
Tablo 4.	Sarıcakaya İlçesi Tarım Alanları Dağılımı (2016- 2020) (Dekar).....	8
Tablo 5.	Sarıcakaya İlçesi En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (2016-2020) (Ton).....	9
Tablo 6.	Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Meyve Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019).....	10
Tablo 7.	Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Sebze Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019).....	10
Tablo 8.	Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Tarla Bitkileri Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019).....	11
Tablo 9.	Sarıcakaya İlçesi Hayvancılık Verileri ve Türkiye Payları (2019).....	11
Tablo 10.	Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Örtü Altı Sebze Üretim Miktarı (2019).....	12
Tablo 11.	Sarıcakaya İlçesi Tarımsal Veriler.....	12
Tablo 12.	Sarıcakaya İlçesi Hayvansal Üretim Verileri (2019).....	13
Tablo 13.	Sarıcakaya İlçesi İl Ticaret Müd. Kapsamındaki Kooperatifler (2019).....	13
Tablo 14.	Sarıcakaya İlçesi Arıcılık Verileri (2019).....	13
Tablo 15.	Sarıcakaya İlçesi İpekböcekçiliği Verileri (2019).....	13
Tablo 16.	Sarıcakaya İlçesinde Yer Alan Firma Sayısı.....	13

ŞEKİLLER

Şekil 1.	Sarıcakaya İlçesinin İl İçindeki Konumu ve İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri.....	2
Şekil 2.	Corine 2018 Eskişehir İli Sarıcakaya İlçesi Alan Kullanımı Verileri.....	3
Şekil 3.	SEGE 2022 İlçe Kademelenmeleri.....	5

GRAFİKLER

Grafik 1.	Sarıcakaya İlçesi Nüfus Piramidi (2019).....	4
Grafik 2.	Sarıcakaya İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018).....	7
Grafik 3.	Sarıcakaya İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2019).....	7

KISALTMALAR

TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
--------------	---------------------------

İLÇENİN KÜNYESİ

İlçe Adı	Sarıcakaya
İl Merkezine Uzaklık	40 km
Yüzölçümü	382 km ²
Bitki Örtüsü	Nemli orman, kuru orman, maki, psödomaki
Nüfus Sayısı (2020)	4.854
Çalışma Çağındaki Nüfus Oranı (2023)	%65,39
Gelişmişlik Düzeyi (SEGE)	5. kademe
İlçede Üretimde Bulunan Sektörler	Gıda ürünlerinin imalatı, İçeceklerin imalatı, Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)
İlçede Öne Çıkan Sektör	Tarım
İlçede Öne Çıkan Tarım Ürünü	Nar, Domates, Kuşkonmaz, Semizotu
Organize Sanayi Bölgesi	-
Küçük Sanayi Sitesi	-
İlçede Öne Çıkan Turizm Türü	Doğa Turizmi
Somut Kültürel Miras	Karataş Orman İçi Dinlenme Yeri, Afarın Düdeni Mağarası, Beyyayla Mağarası, Düdensuyu/ Düdenönü Mağarası, Güvercin İni Mağarası, Yarasa İni Mağarası
Somut Olmayan Kültürel Miras	Peşkir dokuması, İğdir Torbası (Çantası)
ÇKS'ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	1.487
Doğalgaz Altyapısı	-
Jeotermal Kaynak	Var
Maden Rezervleri	Altın, mika, vermikulit ve krom

Not: Raporda kullanılan veriler ve yayınlandığı yıllar baz alınarak hazırlanmıştır.

GİRİŞ

BEBKA tarafından TR41 bölgesinde kırsal kalkınma çalışmaları kapsamında 2010 yılından bugüne çeşitli araştırma çalışmaları ve destek programları ile bölgesel kalkınmaya öncülük edilmektedir. TR41 bölgesi illerinin mevcut durumunu ortaya koymak adına BEBKA tarafından çeşitli araştırma, analiz ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda Eskişehir ilinde kırsalda paydaşlarımız olan mahalli idareler, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kooperatifler, dernekler ve ilçenin kalkınmasında önde gelen taraflar ziyaret edilmiş ve yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Kırsal kalkınma çalışmalarına atlık oluşturması amaçlanan bu çalışma kapsamında Eskişehir'in kırsalda yer alan ilçelerinin tarihi, idari, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı ele alınmış ve güncel bilgiler ışığında mevcut durumları ortaya konulmuştur.

1. TARİH

Sarıcakaya ilçesinde yerleşik hayata geçişin zamanı kesin olarak bilinmemekle beraber gerek tarih öncesi gerekse tarihi devirlerde bölgenin çeşitli uygarlıkların etkisinde kaldığına dair ipuçları bulunmuştur. Eskişehir çevresinde yapılan araştırmalar; bölgede Paleolitik (Eskitaş) döneminde yerleşmeler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Hitit ve Frigler döneminde de bölgede yerleşim olduğuna dair izler vardır. Daha sonra bölgede, sırasıyla Lidya (M.Ö: 676-546), Pers (M.Ö:546-331), Helenler (M.Ö:331-281), Galetler (M.Ö:280-189) ve Roma İmparatorluğu (M.Ö: 189-395) dönemleri yaşanmıştır.

Bizanslar döneminde Orta Sakarya Vadisi etkin olarak yerleşilen yerlerdendir. VIII. yüzyıl başlarında Arap saldırılarına uğramaya başlamış ve 708'de Abbas Bin Velid burayı işgal etmiştir. Ancak yörede Arap egemenliği kısa sürmüş ve Bizanslılar Eskişehir'i yeniden ele geçirmişlerdir. Araplardan sonra bölge, Türk akınına uğramaya başlamış ve Miryakefolon Savaşının (1176) ardından yapılan antlaşma uyarınca Bizanslılar, Eskişehir'i boşaltmışlardır. Ancak Türklerin yöreye tamamen hâkim olmaları 1196'dan sonra gerçekleşmiştir.

Söğüt ve Göynük dağlarında yaşayan konar-göçer aşiretlerinin XVIII. yüzyılın 2. yarısında sade hayata geçmeye başlamalarıyla, Orta Sakarya'da hem mevcut yerleşmelerin nüfusu artmış hem de yeni yerleşmeler ortaya çıkmıştır.

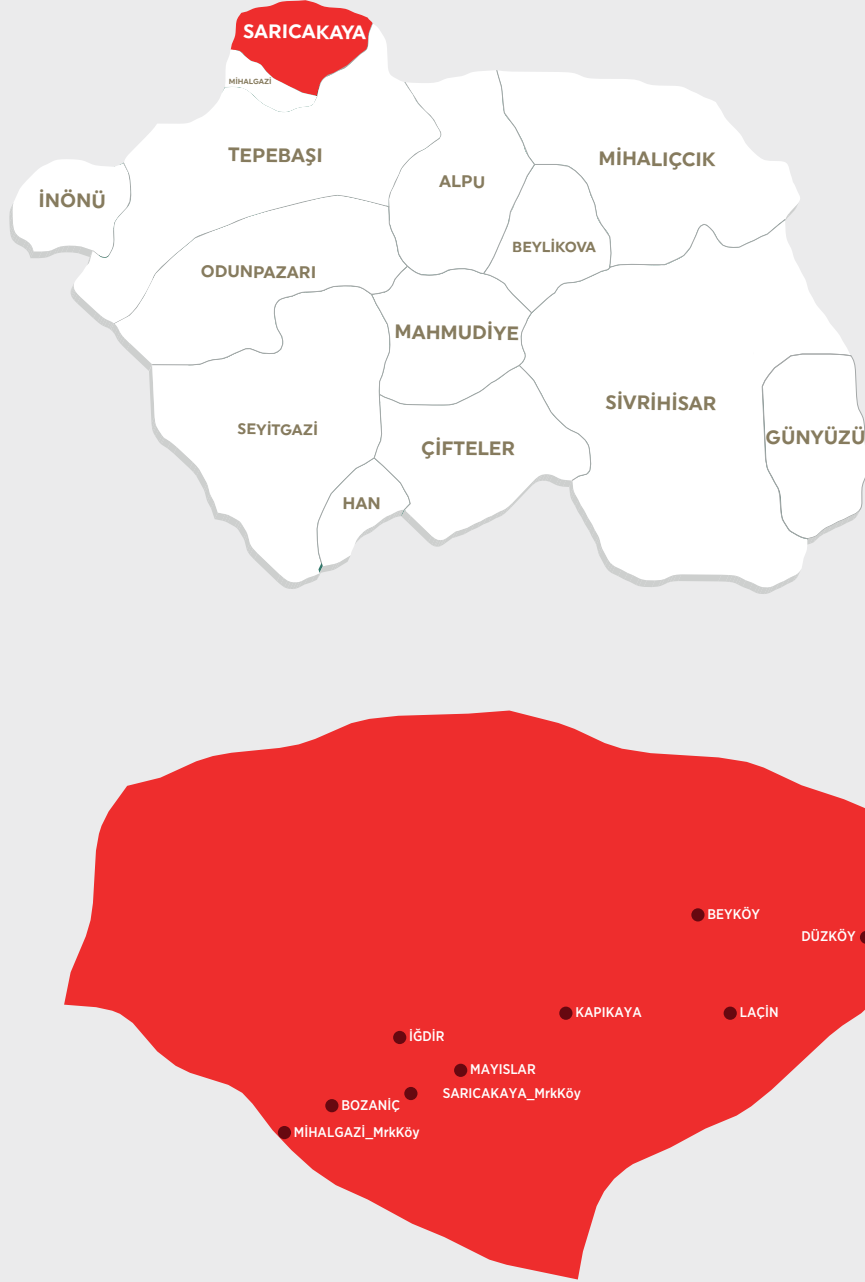
2. İDARİ YAPI

Sarıcakaya, Tanzimat'tan önce İzmit Sancağının Göynük Kazasına bağlı iken, daha sonra 1884 yılında Söğüt'e bağlanmıştır. Cumhuriyet döneminde de Eskişehir'in 1925 yılında vilayet statüsüne kavuşmasının ardından 17 Nisan 1957 tarih ve 7033 sayılı kanunla adı değiştirilen Sarıcakaya (eski adı Burnaklar) 1 Nisan 1958 yılında Eskişehir'e bağlı ilçe olmuştur. Sarıcakaya ilçesi sınırları içerisinde 14 mahalle bulunmaktadır.

İlçenin güneyinde Mihalga, güneydoğusunda Eskişehir il merkezi, batısında Bilecik ve kuzeyinde Bolu ili bulunmaktadır.

- **İl Merkezine Uzaklık** : 40 km
- **Yüzölçümü** : 382 km²

Şekil 1. Sarıcakaya İlçesinin İl İçindeki Konumu ve İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri

3. DOĞAL YAPI

3.1. İklim

İlçede Marmara bölgesi ile Akdeniz bölgesinin karışımı iklim özelliklerinin hâkim olduğu söylenebilir. Yazlar sıcak ve kurak (ancak Akdeniz Bölgesindeki kadar sıcak ve kurak değil), ilkbahar, sonbahar ve kış ayları da ılık ve yağışlı geçer. Mikroklimatik iklim koşulları, Sarıcakaya'nın bitki örtüsüne ve ürün çeşitliliğine yansımıştır.

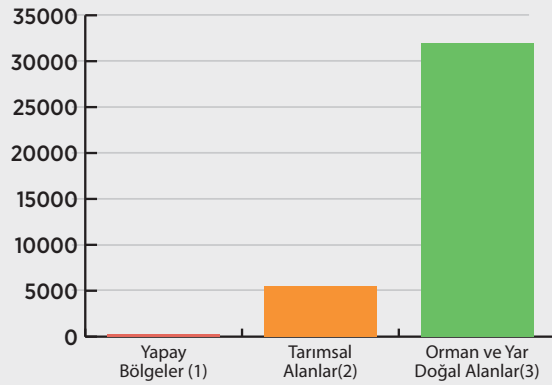
3.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı

3.2.1. Bitki Örtüsü

Doğal bitki örtüsü; nemli orman, kuru orman alanları ile maki (sürekli yeşil görünen ağaççık-çalılıklar) ve psödomaki (maki benzeri çalılıklar) alanlarından oluşmaktadır. Sündiken Dağları ile Bolu Dağları'nın arasında kalan ilçenin bazı yerlerinde rakım 50 m'ye kadar indiği görülmektedir.

3.2.2. Arazi Kullanımı

Şekil 2. Corine 2018 Eskişehir İli Sarıcakaya İlçesi Alan Kullanımı Verileri

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020

3.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları

3.3.1. Jeotermal Kaynaklar

İlçede jeotermal kaynakların olduğu bilinmekle birlikte jeotermal arama çalışmaları devam etmektedir.

3.3.2. Maden Rezervleri

İlçede altın, mika, vermikulit ve krom rezervleri bulunmaktadır. Rezerv bilgileri aşağıdaki gibidir:

ALTIN (Au)

Sarıcakaya-Mayıslar sahası

Tenör: 0.162 g/ton Au

Rezerv: 46.000.000 ton toplam rezerv.

MİKA (Mic)

Sarıkaya-Kapıkaya Sahası

Tenör: %30-40 muskovit

Rezerv: Kalan rezerv 6.000 ton dur. Geçmiş yıllarda işletilmiştir.

VERMİKÜLİT (Ver)

Sarıcakaya-Kapıkaya-Yukarıığdır, Kardeşen Sahaları

Tenör: %0,1-2 vermikulit, %2-3 muskovit

Rezerv: 160 ton muhtemel rezerv. Yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir.

KROM (Cr)

İl genelinde 250 adet civarında krom yatak ve zuhuru bulunmaktadır. Sarıcakaya ve Merkez ilçelerine bağlı Gündüzler, Sepetçi, Margı ve Sazak krom sahaları.

Tenör: %22- 44 Cr2O3 bantlı ve saçılmış karakterdedir.

Rezerv: Bazı ocaklarda işletme yapılmakta olup 4.070.000 ton görünür, muhtemel ve mümkün rezerv bulunmaktadır.

4. SOSYAL YAPI

4.1. Nüfus ve Demografik Yapı

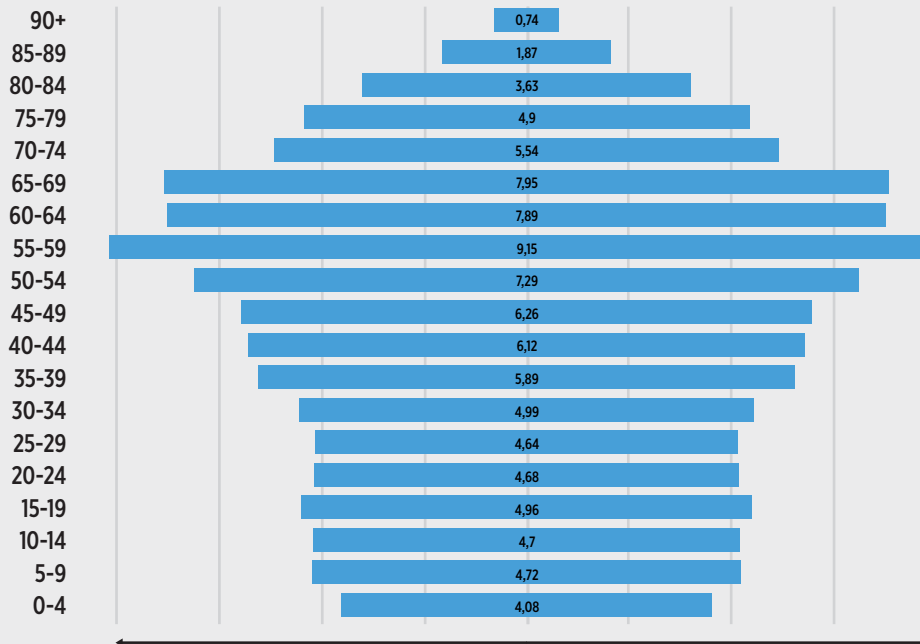
Tablo 1. Sarıcakaya İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları

	Yıl/Cinsiyet	2015	2016	2017	2018	2019
SARICAKAYA	Erkek	2.858	3.152	2.860	2.508	2.412
	Kadın	2.820	3.092	2.843	2.572	2.442
	Toplam	5.678	6.244	5.703	5.080	4.854

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Sarıcakaya ilçesi nüfus piramidi incelendiğinde, ilçede %9,15 oranı ile 55-59 yaş arası nüfusun ilk sırada, %7,95 oranı ile 65-69 yaş arası nüfusun ikinci sırada ve %7,89 oranı ile 60-64 yaş arası nüfusun üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Buna göre ilçede yaşlı bağımlı ve 55 yaş üstü çalışma çağı nüfusun yoğunlaştığını söylemek mümkündür.

Grafik 1. Sarıcakaya İlçesi Nüfus Piramidi (2019)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

4.2. Gelişmişlik Düzeyi (SEGE)

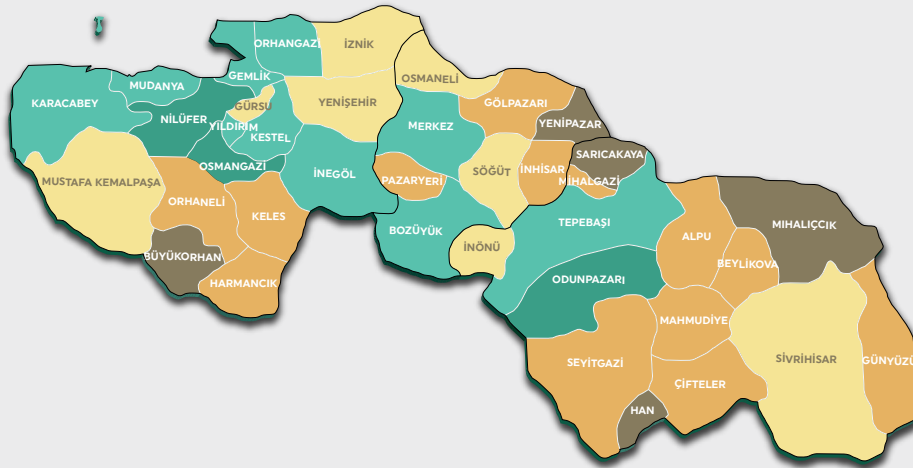
Sarıcakaya ilçesi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasında sosyoekonomik gelişmişlik bakımından Türkiye'deki ilçeler içerisinde 653'üncü, Eskişehir'deki 13 ilçe içinde ise 11. Sıradadır. İlçe -0,525 puan ile sosyoekonomik gelişmişlik açısından 5. kademede yer almıştır.

Tablo 2. Sosyoekonomik Gelişmişlik (SEGE) Sıralaması (2022)

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Sarıcakaya	653	11	-0,525	5

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022

Şekil 3. SEGE 2022 İlçe Kademelenmeleri

TR41 İLÇE KADEMELENMESİ (SEGE-2022)

1. Kademe 2. Kademe 3. Kademe 4. Kademe 5. Kademe

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022

4.3. Eğitim

2016-2020 yılları arasındaki eğitim verilerine baktığımızda standart lise eğitiminin olmadığı, meslek lisesi eğitiminin olduğu ve ortaokul sayısının arttığı görülmektedir. Öğrenci sayılarına bakıldığında ise ilçede verilen mesleki eğitim öğrencisinin neredeyse yarı yarıya düştüğü görülmektedir. Öğretmen sayısı ortaokulda artış gösterirken meslek liselerinde azalmıştır, dolayısıyla meslek liselerinde derslik sayısı da düşmüştür.

Tablo 3. Sarıcakaya İlçesi Eğitim Verileri (2016-2020)

Okul Türü		Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise Meslek
Veri Türü	Yıl				
Okul Sayısı	2016	1	4	1	2
	2020	1	4	2	2
Öğrenci Sayısı	2016	62	193	100	330
	2020	65	190	198	171
Öğretmen Sayısı	2016	4	15	15	38
	2020	2	17	26	29
Derslik Sayısı	2016	3	18	8	29
	2020	4	19	9	26

Kaynak: Eskişehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 2021

- İlköğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2020) : 10
- Ortaöğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2020) : 22
- İlköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2020) : 11
- Ortaöğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2020) : 8
- Okuryazarlık oranı (2019) : %94,96

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda Türkiye'deki ilçeler arasındaki hizmet ağlarını inceleyen ve analiz eden YER-SİS 2021 çalışmasında yer aldığı üzere; Sarıcakaya'da ikamet eden öğrenciler yükseköğretim ve ortaöğretim için Eskişehir'i tercih etmektedir.

4.4. Sağlık

Eskişehir Sağlık İl Müdürlüğünden alınan 2019 yılı verilerine göre Sarıcakaya ilçesine ait sağlık verileri aşağıdaki gibidir:

- Aile hekimliği birim sayısı : 2
- Hekim sayısı : 4
- Diş hekimi sayısı : 0
- Diğer sağlık personel sayısı (Eczacı, hemşire, ebe) : 7

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda Türkiye'deki ilçeler arasındaki hizmet ağlarını inceleyen ve analiz eden YER-SİS 2021 çalışmasında yer aldığı üzere; sağlık hizmeti için Sarıcakaya'da ikamet eden vatandaşlar Eskişehir'i tercih etmektedir.¹

5. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI

İlçede Öne Çıkan Turizm Türü: Doğa turizmi

Destinasyonlar/Kültür ve Turizm Varlıkları: Karataş Orman İçi Dinlenme Yeri, Afarın Düdeni Mağarası, Beyyayla Mağarası, Düdensuyu/Düdenönü Mağarası, Güvercin İni Mağarası, Yarasa İni Mağarası

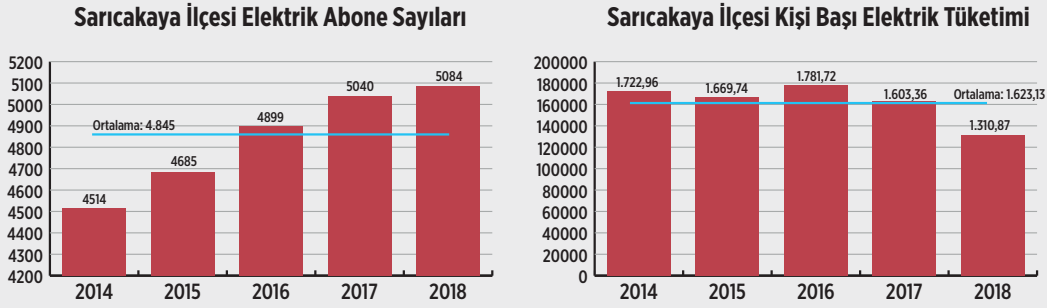
Somut Olmayan Kültürel Miras: Peşkir dokuması, İğdir Torbası (Çantası)

6. ALTYAPI

6.1. Elektrik

Sarıcakaya ilçesinin 2014-2018 yılları arasındaki elektrik kullanımı aşağıdaki gibidir:

Grafik 2. Sarıcakaya İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018)

Kaynak: Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş., 2020

7. EKONOMİK YAPI

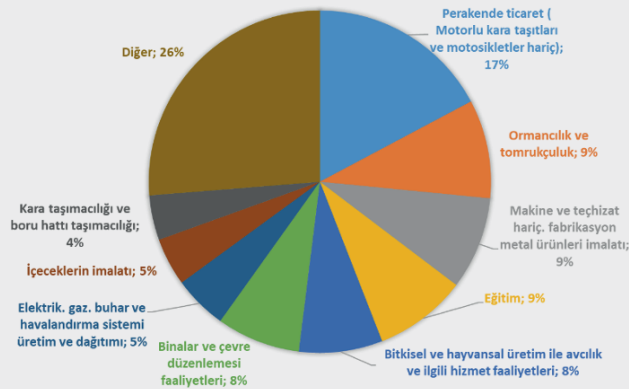
7.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı

Sarıcakaya ilçesine ait işgücü verileri incelendiğinde %46 oranında 4a (SGK) sigortalı çalışan sayısının ilçede yoğun olduğu görülmektedir. %33 oranı ile 4b (Bağ-Kur) sigortalı çalışanlar ikinci sırada yer alırken, ilçede 4c (Kamu) sigortalı çalışan sayısı oranı ise %21'dir.

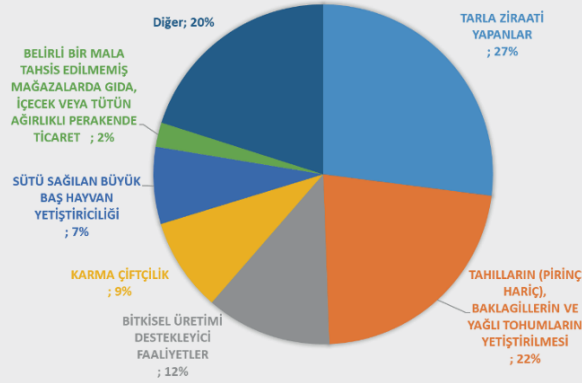
4a sigortalı çalışanlar arasında %26 oranı ile diğer kategorisinde kalan sektörler ve %17 oranı ile perakende ticaret, 4b sigortalı çalışanlar arasında %27 tarla ziraatı yapanlar ve %22 ile baklagil ve yağlı tohum üreticileri sınıfı öne çıkmaktadır.

Grafik 3. Sarıcakaya İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2019)

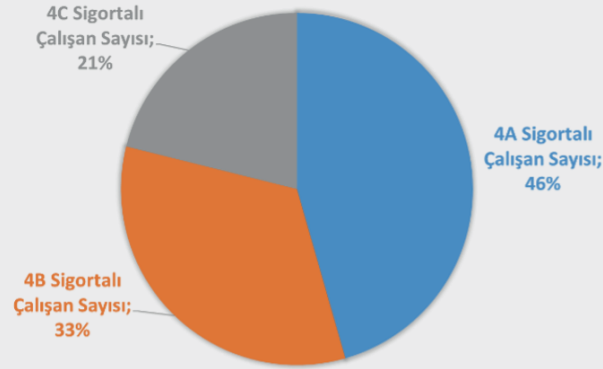
Sarıcakaya İlçesi 4A Sigortalı Çalışan Sayısı Dağılımı (2019)

Sarıcakaya İlçesi 4A Sigortalı Çalışan Sayısı Dağılımı (2019)

Sarıcakaya İlçesi Sigortalı Çalışan Sayısı Dağılımı (2019)

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2020

7.2. Tarım ve Hayvancılık

İlçede en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. İlçenin tarım ve hayvancılık verileri aşağıdaki gibidir:

Tablo 4. Sarıcakaya İlçesi Tarım Alanları Dağılımı (2016- 2020) (Dekar)

Tarım Alanı / Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı	6.445	6.728	3.849	3.842	4.041
Nadas Alanı	3.302	3.400	500	500	2.369
Sebze Alanı	14.312	16.054	15.605	15.773	16.050
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı	5.811	5.332	2.433	5.164	5.494
Plastik Sera	1.061	1.070	1.490	1.450	1.512
Yüksek Tünel	243	250	200	270	250

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 5. Sarıcakaya İlçesi En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (2016-2020) (Ton)

SARICAKAYA									
2016		2017		2018		2019		2020	
Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)
Sofralık Üzüm (Çekirdekli)	637	Sofralık Üzüm (Çekirdekli)	720	Nar	1225	Nar	1250	Nar	1.250
Nar	209	Sofralık Zeytin	236	Sofralık Zeytin	315	Sofralık Zeytin	315	Zeytin (Sofralık)	315
Dut	90	Nar	196	Elma (Diğer)	245	Elma (Diğer)	245	Nektarin	270
Sofralık Zeytin	42	Dut	75	Sofralık Üzüm (Çekirdekli)	222	Nektarin	216	Elma	245
Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)
Domates (Sofralık)	18.057	Domates (Sofralık)	19.215	Domates (Sofralık)	36.317	Domates (Sofralık)	42.270	Domates (Sofralık)	42.720
Hıyar (Sofralık)	12.112	Hıyar (Sofralık)	12.642	Hıyar (Sofralık)	24.720	Hıyar (Sofralık)	26.470	Hıyar (Sofralık)	25.845
Hıyar (Turşuluk)	5.773	Hıyar (Turşuluk)	5.775	Hıyar (Turşuluk)	14.000	Hıyar (Turşuluk)	13.000	Hıyar (Turşuluk)	13.000
Marul (Kıvırcık)	4.683	Marul (Kıvırcık)	5.400	Soğan (Taze)	8.100	Soğan (Taze)	8.900	Soğan (Taze)	8.900
Tarla Bitkileri	Üretim (Ton)	Tarla Bitkileri	Üretim (Ton)	Tarla Bitkileri	Üretim (Ton)	Tarla Bitkileri	Üretim (Ton)	Tarla Bitkileri	Üretim (Ton)
Yonca (Yeşilot)	1.177	Yonca (Yeşilot)	1.209	Yonca (Yeşilot)	1.800	Yonca (Yeşilot)	2.000	Yonca (Yeşilot)	2.000
Mısır (Slaj)	833	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	697	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	281	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	456	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	518
Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	710	Mısır (Slaj)	640	Fiğ (Macar) (Yeşil Ot)	180	Yulaf (Yeşilot)	354	Yulaf (Yeşilot)	300
Arpa (Diğer)	304	Arpa (Diğer)	256	Fiğ (Adi) (Yeşil Ot)	170	Mısır (Slaj)	258	Fiğ (Macar) (Yeşilot)	255

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 6. Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Meyve Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019)

Meyve Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Trabzon Hurması (Cennet Elması)	138	0,27
Nar	1.250	0,22
Dut	120	0,17
Nektarin	216	0,15
Sofralık Zeytin	315	0,08
Badem	123	0,08
Ayva	116	0,06
İncir (Yaş)	101	0,03
Elma (Diğer)	245	0,02
Kayısı	133	0,02
Ceviz	34	0,02
Vişne	28	0,02
İğde	1	0,02

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 7. Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Sebze Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019)

Sebze Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Kuşkonmaz	140	80,46
Semizotu	1.008	20,44
Roka	2.748	20,13
Tere	819	12,35
(Hıyar (Turşuluk)	13.000	7,72
Soğan (Taze)	8.900	6,26
Marul (Kıvırcık)	7.850	3,95
Brokoli	2.500	3,09
Hıyar (Sofralık)	26.470	1,51
Maydanoz	1.017	1,09
İspanak	2.400	1,04
Dereotu	80	0,92
Kabak (Sakız)	4.000	0,89
Biber (Sivri)	5.375	0,60
Patlıcan	4.400	0,53
Marul (Göbekli)	1.076	0,50

Domates (Sofralık)	42.270	0,48
Karnabahar	1.050	0,45
Marul (İnceberg)	360	0,42
Biber (Dolmalık)	1.556	0,42
Lahana (Beyaz)	1.200	0,21
Biber (Salçalık, Kappa)	2.100	0,17
Fasulye (Taze)	987	0,17
Bakla (Taze)	60	0,15
Barbunya (Taze)	120	0,13
Pirasa	240	0,10
Bal Kabağı	90	0,10
Lahana (Kırmızı)	180	0,09
Bezelye (Taze)	90	0,09
Turp (Kırmızı)	150	0,08
Havuç	300	0,05

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 8. Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Tarla Bitkileri Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019)

Bitki Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Hayvan Pancarı	23	0,03
Triticale (Yeşilot)	59	0,02
Fiğ (Macar) (Yeşil Ot)	165	0,02
Buğday (Hasıl/Yeşilot)	63	0,02
Yulaf (Yeşilot)	354	0,01
Yonca (Yeşilot)	2.000	0,01
Arpa (Yeşilot)	45	0,01

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 9. Sarıcakaya İlçesi Hayvancılık Verileri ve Türkiye Payları (2019)

Hayvan Sayıları	Baş (Adet)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Et Tavuğu Sayısı	125.000	0,06
Koyun ve Keçi	10.462	0,02
Ördek ve Beç Tavuğu	90	0,02
Büyükbaş Hayvan	2.739	0,02

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 10. Sarıcakaya İlçesinde Öne Çıkan Örtü Altı Sebze Üretim Miktarı (2019)

Sera Türü	Sebze Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Plastik Sera	Semizotu	750	60,44
Plastik Sera	Soğan (Taze)	1.250	33,10
Yüksek Tünel	Dereotu	20	28,57
Plastik Sera	Tere	375	24,98
Plastik Sera	Roka	990	22,48
Yüksek Tünel	Tere	84	16,44
Yüksek Tünel	Soğan (Taze)	450	13,25
Yüksek Tünel	Roka	128	9,63
Yüksek Tünel	Semizotu	138	7,81
Plastik Sera	Marul (Kıvırcık)	2.100	5,56
Yüksek Tünel	Maydanoz	57	3,78
Yüksek Tünel	Marul (Göbekli)	98	3,67
Alçak Tünel	Roka	30	3,57
Plastik Sera	Marul (Göbekli)	228	1,86
Plastik Sera	Hıyar (Sofralık)	9.750	1,56
Alçak Tünel	Tere	10	1,54
Yüksek Tünel	Marul (Kıvırcık)	350	1,44
Alçak Tünel	Maydanoz	10	1,10
Yüksek Tünel	Hıyar (Sofralık)	720	0,44
Plastik Sera	Fasulye (Taze)	112	0,43
Plastik Sera	Biber (Sivri)	550	0,29
Plastik Sera	Domates (Sofralık)	7.200	0,23
Plastik Sera	Biber (Dolmalık)	56	0,09
Yüksek Tünel	Domates (Sofralık)	70	0,04
Yüksek Tünel	Biber (Sivri)	25	0,02

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 11. Sarıcakaya İlçesi Tarımsal Veriler

Tarımsal Veriler / Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Ekilen Alan (Dekar)	9.637	7.954	8.199	7.902	8.441	9.192
Toplam Çiftçi Sayısı	1.525	1.512	1.496	1.489	1.487	1.487
ÇKS' ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	582	553	574	528	599	690
ÇKS' ye Kayıtlı Olmayan Çiftçi Sayısı	943	959	922	961	888	797

Kaynak: Eskişehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020

Tablo 12. Sarıcakaya İlçesi Hayvansal Üretim Verileri (2019)

Hayvansal Üretim	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Tiftik	0,29	0,08
Keçi Kılı	2,83	0,05
Sığır Sütü (Kültür Melezi) (Manda Sütü Hariç)	1.937,82	0,03
Keçi Sütü (Kıl Keçisi ve Diğerleri, İşlenmemiş)	131,57	0,02
Sığır Sütü (Kültür) (Manda Sütü Hariç)	2.733,85	0,02

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 13. Sarıcakaya İlçesi İl Ticaret Müd. Kapsamındaki Kooperatifler (2019)

Kooperatif Türü	Kooperatif Adı
Tarım Satış Kooperatifi	137 Numaralı Sarıcakaya Koza Tarım Satış Kooperatifi

Kaynak: Eskişehir Ticaret İl Müdürlüğü, 2020

Tablo 14. Sarıcakaya İlçesi Arıcılık Verileri (2019)

İşletme Sayısı	Eski Tip Kovan Sayısı	Yeni Tip Kovan Sayısı	Toplam Kovan Sayısı	Bal Üretimi (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
14	-	1.400	1.400	12,5	0,01

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 15. Sarıcakaya İlçesi İpekböcekçiliği Verileri (2019)

İşletme Sayısı	Kutu Sayısı	Yaş Koza Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
21	36,5	0,74	0,83

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

7.3. Sanayi

İlçedeki Sanayi Sektörleri:

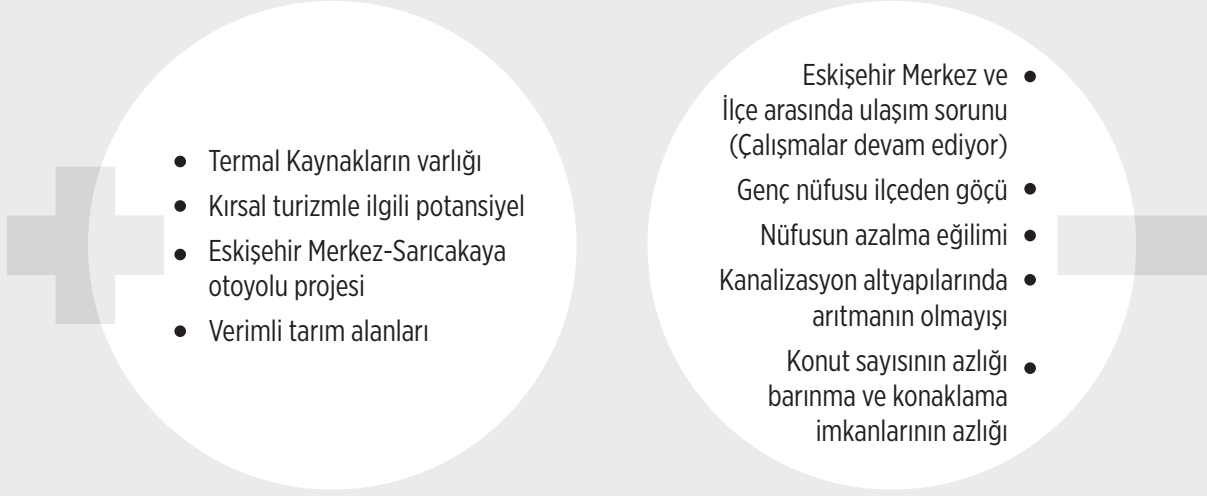
- Gıda ürünlerinin imalatı, İçeceklerin imalatı
- Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)

Tablo 16. Sarıcakaya İlçesinde Yer Alan Firma Sayısı

Firma Sayısı	8
Kapasite Raporu Sayısı	8
Toplam Çalışan Sayısı	71
Toplam Açık Alan (m2)	40.537
Toplam Kapalı Alan (m2)	6.628

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 2021

8. GZFT (GÜÇLÜ, ZAYIF, FIRSAT VE TEHDİT) ANALİZİ

Güçlü Yönler ve Fırsatlar

- İlçe, yer altı suları ile (Sakarılıca Kaplıcaları) termal turizm, doğal güzellikleri ile kırsal turizm potansiyeline sahiptir.
- Yapımı devam eden Eskişehir Merkez – Sarıcakaya Otoyolu projesi ilçeye ulaşımı kolaylaştıracaktır.
- Sahip olduğu verimli tarım arazileri ilçenin gelişmesine katkıda bulunmaya devam edecektir.

Zayıf Yönler ve Tehditler

- Genç nüfusun göç eğiliminde olması bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimini yavaşlatabilir ve ortalama yaşın artmasına sebep olabilir.
- Ulaşım için kullanılan karayollarının durumu ilçenin zayıf yönlerinden biri olarak değerlendirilmektedir.
- İlçede görevlendirilen kamu görevlilerinin barınma ihtiyacını karşılayacak konut sayısı azdır. Belirtilen bu sorun yeni evlenen, ilçede ikamet etmek isteyen genç nüfusun ve mevsimlik tarım işçisi olarak ilçeye gelmiş sonrasında ilçede kalmak isteyen kesiminde karşısına çıkmaktadır.

SONUÇ

Yapılan araştırmalar ve ilçe ziyaretlerinde gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda ortaya çıkan geliştirilmesi gereken alanlar ve ilçenin dinamiklerine bakıldığında tarım ilçesi olan Sarıcakaya ilçesinde, meyve üretiminde nar ve üzüm, sebze üretiminde Domates (Sofralık), Hıyar (Sofralık), Hıyar (Turşuluk) ve Kuşkonmaz tarla bitkilerinde ise Yonca (Yeşilot) ön plana çıkmaktadır. Özellikle ilçede Roka üretiminde meydana gelen artış sayesinde İlçenin roka üretiminin Türkiye Üretimindeki Payı %80,46 gibi büyük bir rakama ulaşmıştır. Üretilen ürünlerin katma değerli ürün haline gelebilmesini sağlayacak nitelikli tesis yatırımları yapılabilir. Tarımsal üretimde verimliliği artırmak adına, üretimden kaynaklı atıkların (sebze meyve atıkları) değerlendirilmesi bağlamında çalışmalar yapılabilir. İlçede tarımsal üretimde seracılık faaliyetlerinin artması adına çalışmalar yapılabilir. Ayrıca çiftçiler modern seraların özendirilmesi için pilot sera çalışmaları yapılarak konu hakkında bilgilendirilebilir. Ülkemizde örnekleri olan Sera Organize Sanayi Bölgesi konusunda ilçenin ve bölgenin ihtiyacı bağlamında araştırmalar yapılabilir.

İyi tarım uygulamalarının ve organik tarımın çok yaygın olmadığı ilçede örnekler anlatılarak çiftçilerin teşvik etme bağlamında çalışmalar yürütülebilir.

İlçede önemli üretim miktarına sahip olan domatesin kalitesini artırma ve katma değerli ürün haline gelmesini sağlamak üzere tesis yatırımlarının uygunluğu araştırılabilir. Benzer şekilde önemli miktarda üretilen zeytinin işlenmesi ile ilgili yapılmış olan yatırımların tam kapasite çalışması ile ilgili faaliyetler yürütülebilir.

İlçede ve Orta Sakarya Vadisi'nde tarımsal üretim yapanların yüksek miktarda plastik kasaya ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyacın ilçede çözümü adına, plastik kasa üretim tesisi ile ilgili çalışma yapılabilir.

Elektrik ve telekomünikasyon anlamında altyapı eksikliği olan yerlerde bu altyapı sorunlarının giderilmesi bağlamında çalışmalar yapılmalıdır.

Ata tohumu, yerli tohum/fidan kullanımının ilçede çok yaygın olmadığı yapılan görüşmelerde kayıt edilmiştir. Ata tohumunun kullanımın yaygınlaştırılması, çiftçilerin bu konuda da bilinçlendirilmesi ve ilçede ki üreticilerin ata tohumuna kolaylıkla ulaşmaları adına çalışmalar yürütülebilir.

İlçe nüfusunun 2016 yılından itibaren azalma eğiliminde olduğu, yaşlı bağımlı ve 55 yaş üstü çalışma çağı nüfusun yoğunluğu oluşturduğunu yukarıdaki verilerden yola çıkarak söylemek mümkündür. İlçede görevlendirilen kamu görevlilerinin barınma ihtiyacını karşılayacak konut sayısı azdır. Belirtilen bu sorun yeni evlenen, ilçede ikamet etmek isteyen genç nüfusunda karşısına çıkmaktadır. Bu anlamda sosyal tesis ve konut eksikliğinin giderilmesi için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Ayrıca özellikle ilçeye göçebe olarak işçilerin sosyal sorunlarını giderme ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

İlçe birçok doğal güzellikle sahip olmasına karşın tanıtım ve yatırım eksikliğinden dolayı potansiyelinin altında kalmıştır. Potansiyeli değerlendirme amacıyla kırsal turizm bağlamında çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

(2021, 12 20). Yer-Sis: www.yersis.gov.tr adresinden alındı
Esgaz Eskişehir Doğalgaz Dağıtım A.Ş. (2020).
Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2021).
Eskişehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. (2020).
Eskişehir Ticaret İl Müdürlüğü. (2020).
Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü. (2020).
Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş. (2020).
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2021).
Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. (2020).
Sosyal Güvenlik Kurumu. (2020). Sigortlı ve İş Yeri İstatistikleri.
Tarım ve Orman Bakanlığı. (2020).
Türkiye İstatistik Kurumu. (2021).
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2021). Sanayi Veritabanı.

Eskişehir Yatırım Destek Ofisi

Ertuğrulgazi Mahallesi Damlalar Sokak No:28 Kat/4
Daire/27-28 Zeno İş Merkezi
Tepebaşı, Eskişehir

Tel: 0 224 211 13 27
Faks: 0 222 231 31 24
E-Posta: eskisehir@bebka.org.tr

Bursa Merkez Ofis

İşiktepe OSB Mahallesi Arıtma Caddesi No:12/1 16215
Nilüfer/Bursa TÜRKİYE

Tel: 0 224 211 13 27
Faks: 0 224 211 13 29
E-Posta: bebka@bebka.org.tr
KEP Adresi: bebka@hs01.kep.tr

 @tcbebka

 /bebka

 /bebka

 /tcbebka

 /tcbebka

bebka.org.tr